UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Scholastica Magistri Petri comestoris sacre scripture seriem breuem nimis [et] obscuram elucidans

Petrus <Comestor>

Argentine, 1503

VD16 P 1829

De edificatione templi. ca. ix.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30892

Visual Library

habebant in longitudine cubitos viginti. in
latitudine decē. in altitudine q̄nq̧. Quadra
tos q̄dem lapides dolauerūt cemētarij ſalo
monis et cemētarij hyrā. Dolatos ƺo ꝑpara
uerūt biblij poliētes et ſculpētes nō ſolū la
pides ſ;ʒ et ligna. Eſt aūt biblos ciuitas phe
nicis: de q̄ ezechiel. Senes biblij et pruden
tes ei⁹ Et ſic oīa extra vrbem dedolata ⁊ ꝑfe
cta ſunt ꝙ malleus et ſecuris ⁊ om̄e ferramē
tū nō ſunt audita in domo dn̄i cū edificaret̄.
Fuerūt aūt equoꝝ q̄ onera portabāt ſeptē
milia. Fabulant̄ iudei ad eruderādos lapi
des celeri⁹ habuiſſe ſalomonē ſanguinē ver
miculi q̄ tamir d̄r: q̄
aſpſa marmora faci
le ſecabant̄ que īnue
nit h̄ mō. Erat ſalo
moni ſtrucio habēs
pullū et incluſus eſt
pull⁹ ſub vaſe vitreo
Quē cū videret ſtru
tio. ſ;ʒ habere neq̄ret:
de deſerto tulit ƺmiculū: cui⁹ ſanguine lini
uit vitrū et fractū ē. Vidēs aūt ſalomō cacu
men mōtis moria vbi edificauit templū an
guſtū deiecit illud et in aream ſpacijs am
plioribꝫ diffudit.

In paralipomenon
legit̄ fuiſſe ꝓſelitos
lxx. milia qui humeris
onera portabāt: ⁊ ta
cet̄ de equis. in regū
legit̄ de equis et tace
tur de viris.

De edificatione templi. Ca. IX.

f Actū ē aūt poſt
q̄drīgētos et octoginta ānos
egreſſiōis iſrael de egypto: āno
quarto regni ſalomonis. mēſe ſcd̄o: q̄ zyus
apud hebreos dicit̄: apd̄ nos mai⁹. cepit ſa
lomon edificare domū domino de candido
marmore qd̄ pariū dicit̄ Joſeph⁹ tamen dic̄
anno q̄ngētēſimoſcd̄o egreſſiōis de egypto
deſcribēs etiā annos etatū ꝑcedentiū: dicēs
ab abraam fluxiſſe ānos mille. xx. A diluuio
mille q̄drīgētos. Ab adam tria milia cētū
et duos. Habēbat aūt dom⁹ in longitudīe
cubitos. lx. in latitudine ƺo. xx. Pars quidē
anterior q̄ ſctā dicit̄ et erat ab oriente. xl. cu
bitorū erat in longitudine. Reliq̄ pars ad
occidētē viginti cubitoꝝ erat: et dicebat̄ ſan
cta ſctōꝝ. Porro in altitudine. xxx. cubitos
habebat vſq̧ ad ꝑmū tabulatū ſuꝑ qd̄ ſcd̄a
manſio erigebatur. xxx. cubitis vſq̧ ad ſcd̄m
tabulatū. Tertia ƺo māſio erat. lx. cubitorū
vſq̧ ad tertiū tabulatū: qd̄ erat tectum do
mus Et ſic tota tēpli altitudo ī. cxx. cubitos
aſcendebat Joſephus tamē mentionē nō fa
cit niſi ꝺ duabꝫ māſionibꝫ: vnicuiq̧ aſcribēs
cubitos. lx. ſed duas inferiores ſub vna cō
ꝑhendit. Et erat porticus ante faciē templi
habens lōgitudinē iuxta tēpli mēſurā. lx. cu
bitoꝝ. ⁊ latitudinē. x. cubitoꝝ: ſurgēs in altū
vt dicit ioſeph⁹ vſq̧ ad celſitudinē tēpli: ⁊ fe
cit ī tēplo feneſtras obliquas. i. exteri⁹ angu
ſtas et interi⁹ obliquādo diffuſas Has exco
gitauit ſalomon Trabes aūt poſuit ī domo
ꝑ trāſuerſuʒ ꝑ tria loca in ſūmitatibꝫ triū mā
ſionū adeo lōgas: vt forinſec⁹ capita eaꝝ ꝓ
minerēt ex vtraq̧ parte. Et edificauit ſuꝑ ca
pita forinſec⁹ ꝓminentia tria tabulata ad de
ambulādū circa tēplū q̄ in euāgelio pina
cl'a tēpli dicūt̄ q̄ quomodo facta eſſet ī vtro
q̧ latere ſatis elucet. Quomodo aūt fuerit ī
fronte orīētali et occidētali nō memini me le
giſſe nec ſuꝑ hoc me ſomniare aut libet aut
licet. ſ;ʒ ꝙ ibi fuerāt credit̄: qd̄ videt̄ velle io
ſephus duʒ ait de euerſione tēpli. Latitudo
vero tabulatoꝝ differens erat. Tabulatum
enī qd̄ erat ſubter quiq̧ cubitos habebat la
titudinis: et mediū ſex cubitos. et tertium ſe
ptem: Qd̄ ad lr̄am quidā tradunt factuʒ vt
in ſuperioribꝫ tabulatis manentes nō impe
dirent̄ ad aſpiciendū inferi⁹ ꝑ obſtaculum
inferioꝝ. Hebreus tamē dicit tria tabulata
parē habuiſſe latitudinē: vt ſi a ſummo vſq̧
ad imum plumbata cemētarij dimitteret̄ co
ruʒ ꝑpēderet̄ equalitas Uerūtamē inferius
tabulatū: quinq̧ cubitoꝝ erat in latitudine
medium vero ſex: quia murus ſuperior arti
or factus: quaſi ꝑ cubitum retract⁹ erat. Ul
timū vero tabulatū ſeptē cubitos habebat
ꝓ retractione muri ſuperius ſimiliter factuʒ
Fuerūt qui dicerēt: inferius tabulatū ſeptē
fuiſſe cubitoruʒ et mediū ſex: vt aſcendendo
artaret̄ tabulata ſicut et murus. Et corrigūt
litterā ꝓ ſubter ponendo ſuper. Uel etiā le
gunt ſubter dicētes: tabulatū qd̄ ſubter erat
non loco ſed numero. Sicut em̄ altū dicit̄
et ꝓfundū et ſupremū. ſic et ſubter dicit̄ loco
qd̄ infra poſitū eſt. ſubt̄ vero numero ad qd̄
aſcēdit̄ numerādo. Hec aūt tabl'ata ſic erāt
cōiuncta muro: vt ei nō hererēt. id eſt muro
infixa nō eſſent. Trabes tamē de muris pro
minebāt Porro ī extremitatibꝫ cuiuſq̧ tabu
lati vt deambulātes ab iniuria lapſus defē
derent̄ edificauit luriculas tāq̧ appodiatio
nes q̄ ī regū latera vocāt̄: ī paralipomenon

cãcelli: de q̃ꝝ altitudine neſcim⁹: niſi de ſupꝰ mo qđ habuit in altitudine quinq̃ cubitos

De ornatu inferioris dom⁹. Ca. X

Oꝛro murus inferioris mãſionis intrinſec⁹ vndiq̃ opt⁹ erat tabulis cedrinis trabib⁹ ꝟo ſolarij affixa erãt laquearia cedrina. Pauimentũ ꝟo domus tectũ erat tabulis abiegnis. tabulata ꝟo laterũ et laquearia trabiũ et pauimẽta tabulis aureis opiebant cum clauis aureis: quoꝝ ſingul' erat .l. ſicloꝝ. nihilq̃ erat in illa inferiori pte templi qđ auro non tegeret: ita vt vultus ingredientiũ faceret auri lumine reſplẽdere. Porro in iunctura tabulaꝝ fecit anaglypha .id ẽ celaturas vel tornaturas in iũcturis fabrefactis ne locus iuncture deprehendi poſſet In medio ꝟo tabule erant imagines ꝓminẽtes cherubin et palme. Hec quidez in tabul' cedrinis celata erãt. ſꝫ auro tecta vl' in ipſis tabulis aureis Oraculũ aũt qđ dicit ſctãſctõrũ habebat .xx. cubitos longitudinis. et .xx. latitudinis. ⁊ .xxx. ĩ altitudīe In littera tamẽ habet: ⁊ .xx. cubitos altitudīs. qđ intelligendũ ẽ de pariete interpoſito iter ſctã et oraculũ. Sicut eñ in tabernaculo colũne interpoſite fuerũt q̃bus appẽdebat velum ſic interpoſitus eſt in tẽplo paries cedrinus: nõ aſcẽdens in altũ niſi ꝑ .xx. cubitos. x cubitos qui ſuperant vſq̃ ad laquearia intactos relinquẽs: vt fumus aromatũ aſcẽdẽs de altari ꝑ aperturã ſupiorem libere ĩtraret in oraculũ. Erat aũt totus paries tectus auro: hñs anaglypha: cherubin ⁊ palmas ad modũ parietũ Huic parieti appenſũ erat velum de q̃ttuoꝛ coloꝛib⁹ cui ĩtexta erãt cherubin tãte tenuitatis: vt parietis nõ ꝓhiberẽt aſpectum. Qđ totũ parietẽ operiẽs forte vſq̃ ad laquearia aſcendebat: qđ legit in euãgelio ſciſſum fuiſſe a ſummo vſq̃ deorſũ De interiori ſchemate ſuperioꝝ manſionũ nõ legi niſi q̃ dum cõſummaret edificiũ poſitus eſt lapis in angulo ſuperiori. non ſine grãdi omniũ ammiratiõe. Cum eñ edificãtes ⁊ ĩ fundamento ⁊ in muro eum locare niterent non eſt inuẽtus locus ei⁹: donec in angulo ſuperiori ⁊ poſtremus omniũ ꝯuenientiſſime poſitus ẽ ſcḋm q̃ ꝑdixerat dauid Lapidẽ quẽ reprobauerũt edificãtes h' fact⁹ ⁊c. In ſummitate ꝟo muri ꝑ girũ affixa erãt aurea verua ad hoĩs magnitudinẽ ꝓpter aues abigendas vt delõge aſpiciẽtib⁹ q̃ſi ſilua aurea videretur. Per girũ ꝟo muri erat labiũ exteri⁹ a quo depẽdebãt grãdes vue auree cum pãpinis aureis: adeo fabrefactis vt ſurſuz aſpicientib⁹ quaſi ad inſtar auium moueri ſepe videret. Porro iuxta terram: oſtium lateris medij in pariete erat domus dextre. id eſt meridiane. et per cochleã teſtudinis aſcendebãt in medium cenaculum: et a medio ĩ terciũ: hoc eſt per aſcenſum tortuoſum qui vulgo vitis dicitur: qui factus ẽ ad ſimilitudinez cochlee teſtudinis. Joſephus tamẽ deſcribit aſcenſum factum per medium muri abſcõditum: facilem ⁊ ſecuꝝ in parte muri exterioris feneſtratum ſufficiẽter. Oſtiolũ ꝟo aſcẽſus dicit fuiſſe iuxta terrã in angulis anterioribus vtriuſq̃ muri. Fecit aũt in introitu templi poſtes de lignis oliuaꝝ quadrãgulos: ⁊ duo hoſtia de lignis abiegnis altrinſec⁹: et vtrũq̃ oſtiũ duplex erat: et ſe inuicez tenens aperiebat. Et ſculpſit in eis cherubin ⁊ palmas et celaturas valde eminentes: et operuit omĩa laminis aureis ope quadro ad regulaz Fores iſte tãte venuſtatꝫ erãt: q̃ etiã dauid ꝓphetãs de templi deſtructiõe: eas nominatim expreſſit dicẽs. Exciderũt ianuas eius ĩ idipm. Et vt ioſeph⁹ ait Nõ erat ĩ eis lignũ maius palmo. Qđ forte notat in regũ cũ dicitur ope quadro ad regulã Et erat altitudo eaꝝ .xxx. cubitoꝝ ſcḋm altitudinẽ inferioris cenacli: Sꝫ q̃ dicit ioſeph⁹ altitudinẽ eaꝝ .xx.

Id eſt ſctã ꝯſecutiua loco ſcꝫ ſanctoꝝ ſicut ďr ſctm̃ ꝯſecutiuũ ſeculi: vel ſctãſanctorũ cõparatiue. id ẽ ſanctiora ſanctis

Pampinus eſt folliculꝰ ſub q̃ fructus vitis a frigore vel ardore defenditur atq̃ aduerſus oẽm iniuriaz munit. ideoq̃ alicubi interciſus eſt: vt et ſolem ad maturitatẽ fruct⁹ admittat ⁊ vmbram faciat. Et dic⁹ eſt pampin⁹ eo q̃ de palmite pẽdeat. Eſt autẽ feminini generꝫ ⁊ dicitur hec pampina. et facit genitiuuz pluralem harum pãpinarum.

Senſus eſt in pariete meridiano qui dicitur dextrum lat⁹ ad differẽtiaz aquilonaris laterꝫ qđ erat ſiniſtrum: erat oſtiũ per qđ aſcenſus erat ad cenaculum.